

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

2026-02-12 Nr. NV-349

ĮSTATYMU PROJEKTAI Nr.: TAP-25-1645(2) TAIS-25-16113(3)		DĖL DARBO KODEKSO 33, 36, 40, 41, 49, 52, 58, 59, 60, 112, 113, 118, 119, 127, 133, 134, 140, 146, 147, 156, 166, 175, 181, 192, 193, 194, 197, 210, 211, 217, 236, 237, 244, 245, 247, 250, 251, 252 IR 253 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, BIUDŽETINIŲ ĮSTAIGŲ DARBUOTOJŲ DARBO APMOKĖJIMO IR KOMISIJŲ NARIŲ ATLYGIO UŽ DARBĄ ĮSTATYMO NR. XIII-198 1 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ TURTO VALDYMO, NAUDOJIMO IR DISPONAVIMO JUO ĮSTATYMO NR. VIII-729 23 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIGOS IR MOTINYSTĖS SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. IX-110 5 IR 23 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	<i>Pasirenkama</i> ☒ Taip ☐ Ne	<i>Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM)</i>	<i>Pasirenkama</i> ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2026-01-20 2026-02-10	<i>Pasirenkama</i> ☐ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti
Įgyvendina Vyriausybės programą	<i>Pasirenkama</i> ☒ Taip ☐ Ne			

SPRENDŽIAMOS PROBLEMOS

Poreikį keisti Darbo kodeksą (toliau – DK) sąlygoja:

- Vyriausybės programos nuostatos dėl geresnės darbuotojų teisių apsaugos, kolektyvinių darbo santykių ir socialinio dialogo stiprinimo, profesinių sąjungų didesnės galios derėtis, darbuotojų atstovų dalyvavimo valstybės valdomų bendrovių valdybose;
- pokyčiai darbo rinkoje ir būtinumas nustatyti lankstesnį, modernesnį darbo santykių reglamentavimą (dėl darbo sutarties nutraukimo, atsiskaitymų, žalos atlyginimo, nuotolinio darbo, tėvystės teisių įgyvendinimo ir kt.);
- siekis efektyvinti darbo ginčų ir streikų reguliavimą, užtikrinant greitesnį ginčų sprendimą, aiškesnes atsakomybes streiko metu, darbuotojų apsaugą po streiko ir streikų nagrinėjimą.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Darbo kodekso pakeitimais:

- ✓ **Stiprinami kolektyviniai darbo santykiai** (aukštesnio negu darbdavio lygmens kolektyvinėse sutartyse galės būti nustatytas trumpesnis (iki 2 metų, o ne 3 metų) terminas pasinaudoti kasmetinėmis atostogomis ir galimybė gauti piniginę kompensaciją už nepanaudotas atostogas, viršijančias dvejus metus; kolektyvinėse sutartyse bus galima susitarti kitaip dėl darbo nuotoliniu būdu, papildomų išlaidų kompensacijų ir darbo apmokėjimo nušalinus darbuotoją nuo darbo).
- ✓ **Tikslinamas kolektyvinių sutarčių taikymas** (galimybė taikyti ne tik visą kolektyvinę sutartį, bet ir atskiras jos nuostatas visiems darbuotojams; darbo apmokėjimo sistema taikoma visiems darbuotojams, ne tik profesinių sąjungų nariams).
- ✓ **Nustatomos lankstesnės sąlygos susitarti aukštos kvalifikacijos darbuotojams ir darbdaviams** (darbuotojams, uždirbantiems daugiau nei 2 VDU galės būti taikomas ilgesnis išbandymo terminas (iki 6 mėn., o ne 3 mėn.), leidžiama nukrypti nuo darbo sutarties pasibaigimo ir minimalaus darbo užmokesčio nuostatų).
- ✓ **Numatomas darbuotojų atstovų dalyvavimas valstybės ar savivaldybės valdomų bendrovių valdyme** (ne mažiau kaip 1/5 valdybos narių skaičiaus, bet ne mažiau kaip 1 narys; valdymo ar priežiūros organo nariais galės būti skiriami ir nacionaliniu, šakos ar teritoriniu lygmeniu veikiančių profesinių sąjungų organizacijų atstovai, taip pat nebūtinai tik to juridinio asmens darbuotojai; darbuotojų atstovai galės darbdavio lėšomis kelti savo kvalifikaciją, reikalingą šioms pareigoms eiti). Šiuo metu valdyba ar stebėtojų taryba yra 28 valstybės valdomose akcinėse ir uždaroiose akcinėse bendrovėse ir 43 savivaldybių valdomose bendrovėse (iš viso – 71 įmonėje).
- ✓ **Keičiamas streikų reguliavimas, gerinamos streikuojančių darbuotojų garantijos** (įspėjamojo streiko trukmė pailginama iki 4 val. (vietoj 2 val.); minimalių paslaugų teikimą užtikrins darbdavys ir jo paskirti darbuotojai, bendradarbiaudami su streiko komitetu; prieš skelbiant streiką nereiks pateikti balsavimo dokumentų, pakaks nurodyti pritarusiųjų skaičių; 3 mėn. po streiko negalės būti pablogintos darbuotojų būtiniosios darbo sutarties sąlygos; darbdaviui draudžiama bet kokiais būdais skatinti darbuotojus nestreikuoti; nustatomos 3 darbo dienos (vietoj 5 d.d.) kreiptis į teismą dėl streiko teisėtumo bei 5 d.d. teismo sprendimo apskundimo terminas).

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

- ✓ **Efektyvinamas kolektyvinių darbo ginčų nagrinėjimas** (sutrumpinamas kolektyvinio darbo ginčo dėl intereso nagrinėjimo ginčų komisijoje terminas iki 5 d.d. (vietoj 10 dienų); trumpesnis terminas (iki 3 d.d. vietoj 5 d.d.) darbdaviui paskirti narius į komisiją; numatomas tarpininkų darbo apmokėjimas valstybės lėšomis (dabar pačių šalių lėšomis); padidinamos baudos iki 10 MMA (dabar iki 3000 Eur) už darbo teisės normų pažeidimą kolektyviniame darbo ginče dėl teisės).
- ✓ **Nustatomas aiškesnis ir teisingesnis darbo santykių reglamentavimas** (delspinigių dydis už pavėluotai dėl darbdavio kaltės neišmokėtą darbo užmokestį apskaičiuojamas vartotojų kainų indeksą padauginant iš 5; į darbo santykių nutraukimo, nesant darbo sutarties šalių valios, pagrindus įtraukiamas nepriekaištingos reputacijos reikalavimas; įtvirtinama, kad visa darbo tarybos veikla ir jos narių kvalifikacijos kėlimas finansuojamas darbdavio lėšomis; aiškiau nustatoma, kaip apmokama už prieš šventes sutrumpintą darbo laiką, pasyvųjį budėjimą ir pasibaigus darbo santykiams; suteikiama teisė įtėviams pasinaudoti tėvystės atostogomis, kai jau buvo suteiktos atostogos vaikui prižiūrėti; leidžiama darbuotojui padarytą žalą atlyginti šalių susitarimu (dabar tik pagal darbo ginčų nagrinėjimo tvarką) ir kt.).

Biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo pakeitimais įtvirtinamas tarpininkų darbo apmokėjimas. Tarpininkų kelionės išlaidų dydžius ir apmokėjimo tvarką nustatys socialinės apsaugos ir darbo ministras (dabar Vyriausybės nutarimu; apmoka pačios ginčo šalys pagal paslaugų teikimo sutartį).

Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo pakeitimais nustatoma, kad bendrovėse, kurių akcijos ar dalis akcijų, suteikiančių daugiau kaip pusę balsų visuotiniame akcininkų susirinkime, priklauso valstybei ar savivaldybei, darbuotojų atstovai, atitinkantys nustatytus reikalavimus, sudaro ne mažiau kaip 1/5 valdybos narių skaičiaus, bet ne mažiau kaip 1 narį. Darbuotojų atstovų paskirti nariai turės tokias pat teises ir pareigas kaip ir kiti valdymo ar priežiūros organo nariai.

Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo pakeitimais, atsižvelgiant į DK pakeitimus, suteikiama teisė skirti motinystės ir tėvystės išmokas ir tais atvejais, kai įmotei ar įtėviui anksčiau jau buvo suteiktos atostogos vaikui prižiūrėti. Taip pat sureglamentuojami atvejai, kai vaikui nustatoma laikinoji ar nuolatinė globa, suderinama su Civilinio kodekso pasikeitimais.

Įstatymai įsigaliojū 2026-11-01.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Naujų įgyvendinimo mechanizmų kurti nereikia. Vyriausybė ir socialinės apsaugos ir darbo ministras iki 2026-10-31 turės priimti įgyvendinamuosius teisės aktus. Tarpininkų paslaugų apmokėjimui gali reikėti apie 17 tūkst. Eur. Bus mokama iš įstaigoms skirtų asignavimų. Pakeitimams dėl motinystės, tėvystės ir vaiko priežiūros išmokų reiks pritaikyti „Sodros“ informacines sistemas.

DK nustačius, kad darbuotojų atstovų paskirti nariai turi teisę darbdavio lėšomis kelti kvalifikaciją, reikalingą pareigoms juridinio asmens kolegialaus valdymo ar priežiūros organe atlikti, prisitaikymo išlaidų pokytis per metus gali sudaryti apie 190 tūkst. Eur.

STEBĖSENA

2024 m. kolektyvinės sutartys buvo taikomos apie 27 proc. dirbančiųjų. Siekiama, kad iki 2030 m. šis rodiklis siektų bent 30 proc. (NPP 2.9 uždavinio „Stiprinti socialinį dialogą ir gerinti darbo vietų kokybę“ rodiklis).

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Siūlymai išdiskutuoti su socialiniais partneriais – pristatyti Trišalėje taryboje (2 posėdžiai), nagrinėti Darbo santykių komisijoje prie Trišalės tarybos (7 posėdžiai).

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Projektai svarstyti tarpinstituciniame pasitarime 2026-01-20 ir 2026-02-10, patikslinti pagal Teisingumo ministerijos ir Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas ir pasiūlymus.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2026-02-09 išvadoje Nr. NV-306 pateiktas dvi tikslinamojo pobūdžio pastabas bus atsižvelgta iki teikiant projektus pasirašyti Ministrui Pirmininkei.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Aušra Gratulevičienė

Socialinės politikos grupė, vyresnioji patarėja